

Pohjaveden tason vaikutus suopellon kasvihuonekaasutaseisiin

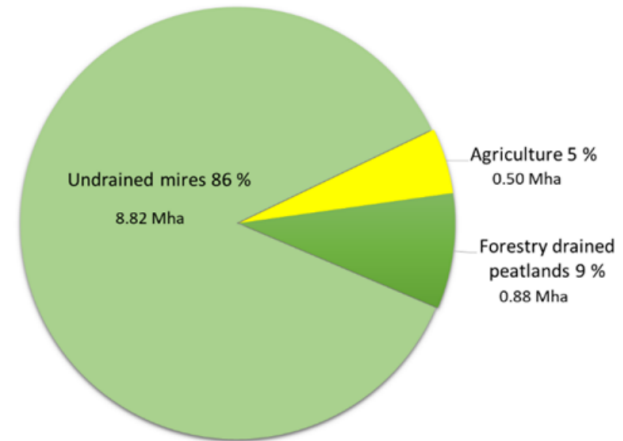
Marja Maljanen,
Itä-Suomen yliopisto, Ympäristö- ja biotieteiden laitos
1.11.2022

Suopellot suomessa

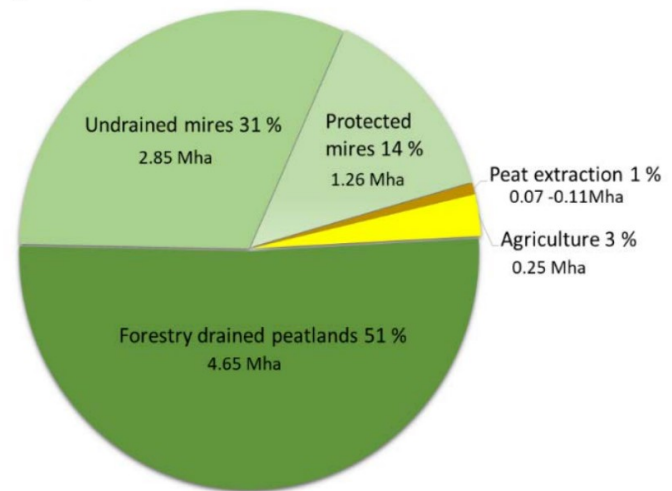
- Orgaanisia maita on Suomen viljelyalasta 12 % ja niiltä tulevat päästöt vastaavat noin 53 % maataloussektorin kokonaispäästöistä (maatalous ja LULUCF yhteensä)
- Suopelloista on peräisin noin puolet maatalouden N₂O päästöistä
- Metaanipäästöt suopelloista ovat yleensä pieniä

Lähde: Tilastokeskus, 2010

A) 1950, 10.2 Mha

B) 2015, 9.1 Mha

Ojituksen jälkeiset muutokset suossa

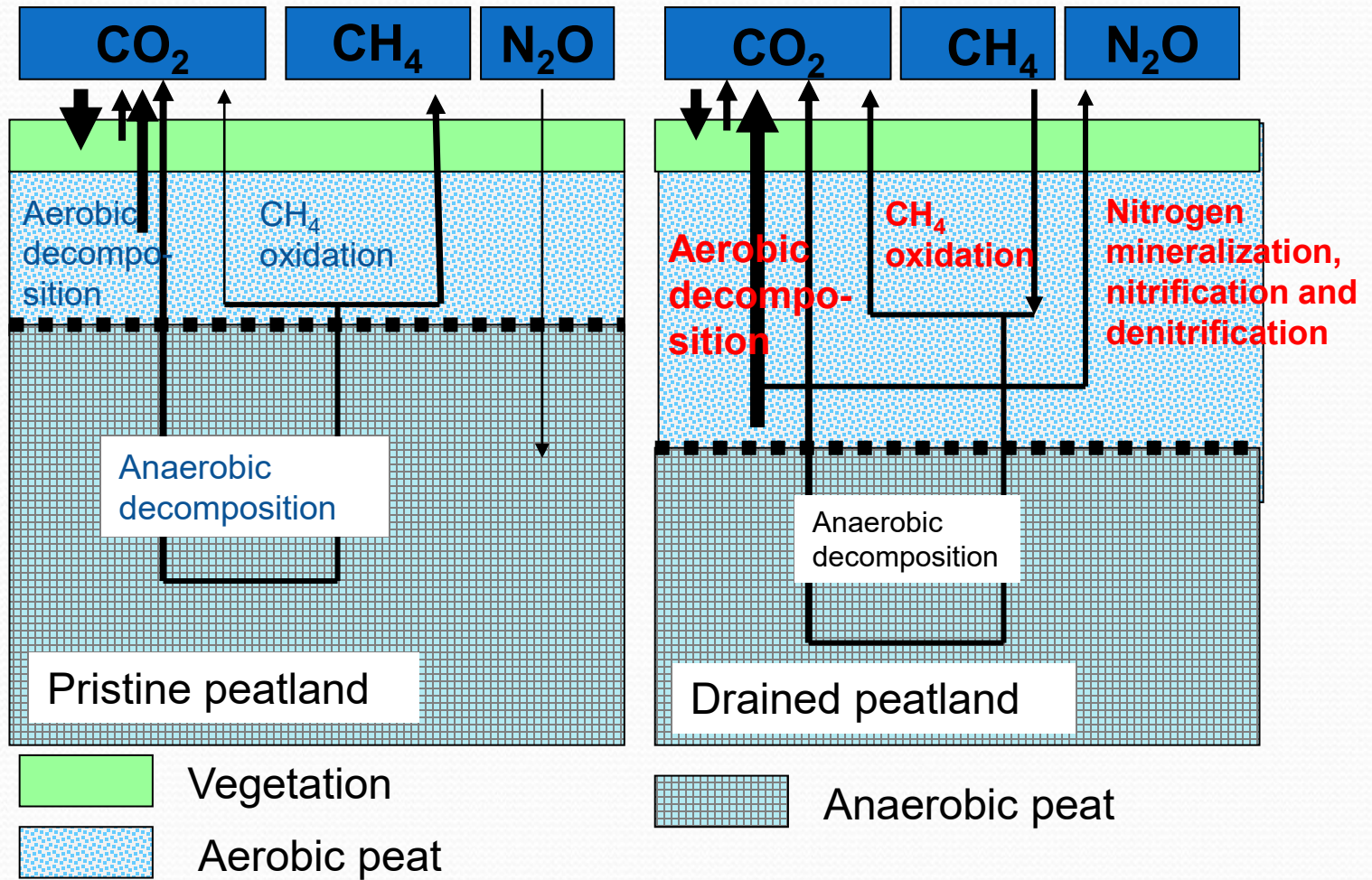
- Luonnontilaisessa suossa vuosittainen biomassan tuotto voi olla suurempi kun hajotus, tästä seuraa turpeen hidas kertyminen, joka säilyy hapettomissa oloissa pohjaveden alapuolella.
- Luonnontilaisissa soissa CO₂ tase on siis lähellä nollaa, mutta ojitus muuttaa ne CO₂:n lähteiksi. Vedenpinnan laskiessa hapellinen kerros lisääntyy ja turve alkaa hajoamaan josta seuraa suuret hiilidioksidipäästöt. Turpeen pinta myös laskee ojituksen myötä hajotuksen ja fysikaalisten muutosten takia.

Smøla, Norja. Kuva: MM

Suon ojituksen vaikutus KHK päästöihin

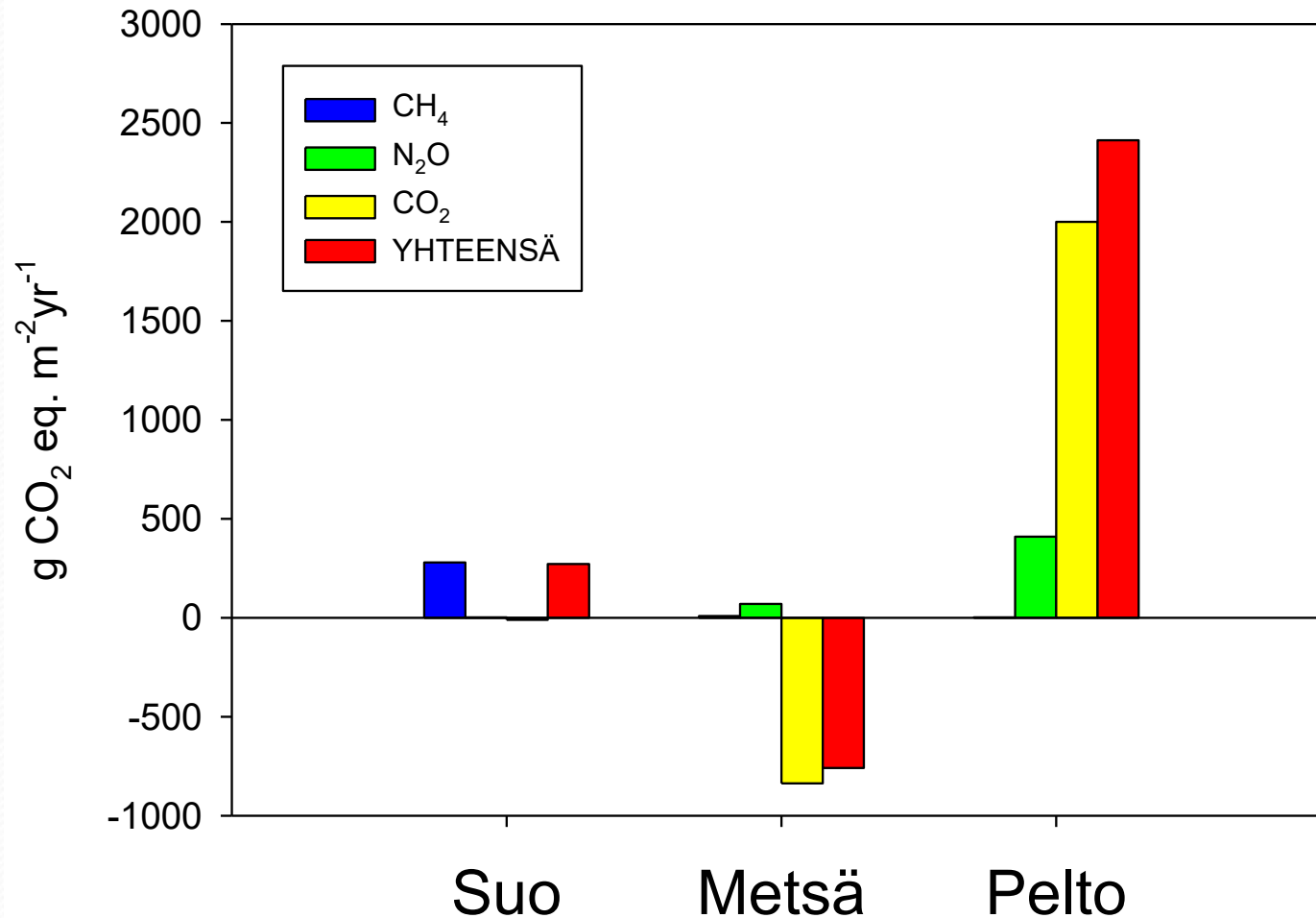
- Ojituksen jälkeen vedenpinta laskee -> enemmän hapellista turvekerrosta, joka alkaa hajota
- Hapellinen turvekerros hajoaa nopeammin mitä kasvien fotosynteesi sitoo hiiltä -> **hiilidioksidin (CO₂)** nettopäästö
- Ravinteikkailta ojitetuilla soilla myös **dityppioksidin (N₂O)** päästöt kasvavat mutta **metaani (CH₄)** päästöt laskevat
- Maatalousmailla esim. lannoitus ja maan muokkaus voivat edelleen lisätä sekä CO₂- että N₂O-päästöjä
- On myös huomioitavaa että KHK päästöt jatkuvat myös talvella, varsinkin N₂O:n päästöt voivat olla suuria!

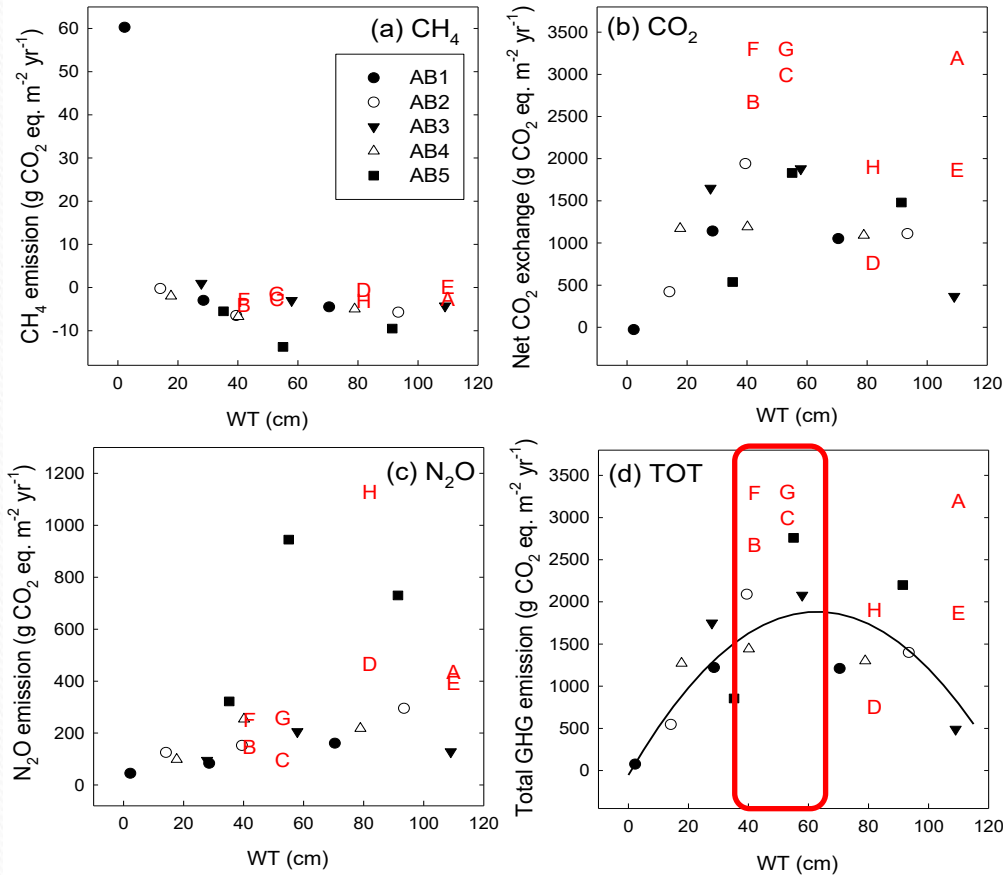
Maankäytön muutoksen vaikutus KHK päästöihin

Nettopäästöt hiilidioksidiekvivalentteina

($\text{CO}_2 = 1$, $\text{CH}_4 = 28$, $\text{N}_2\text{O} = 365$)

Kasvihuonekaasutaseet viljelykäytössä aktiivisesti olevilta ja hylätyiltä suopelloilta

Symbolit ovat hylättyjä suopelloja ja kirjaimet aktiivikäytössä olevia viljeltyjä suopelloja.

Tämän tutkimuksen perusteella suopellot ovat aina kasvihuonekaasujen päästäjiä

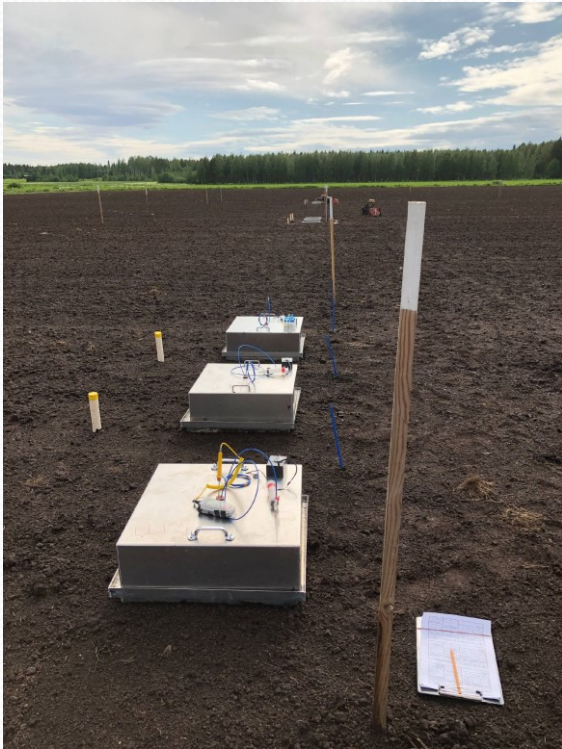
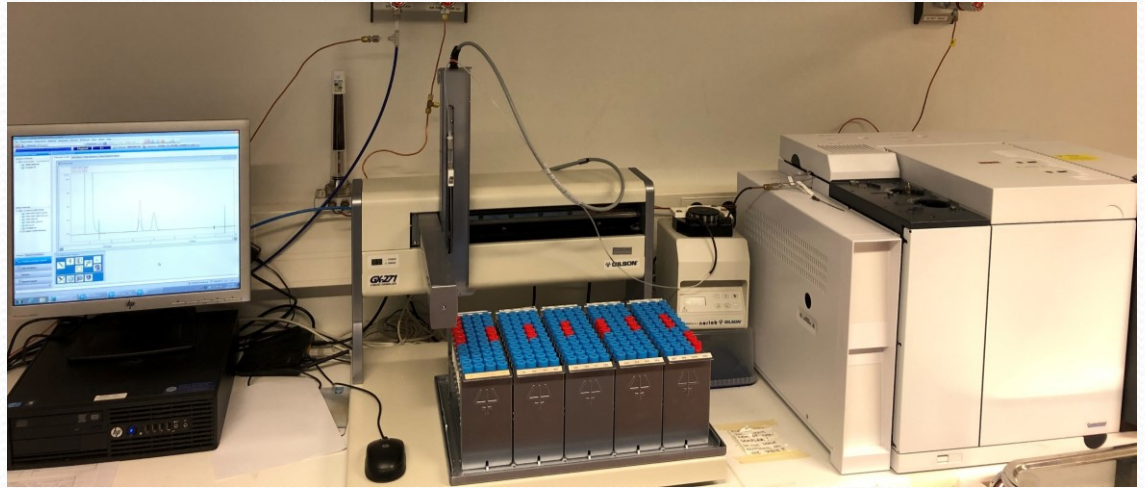
Maaperän kasvihuoneekaasupäästöjen mittaus

- Mittausmenetelmiä
  - Kammiomenetelmä
  - Eddy kovarianssi menetelmä
  - Lumigradiennttimenetelmä

Menetelmiä

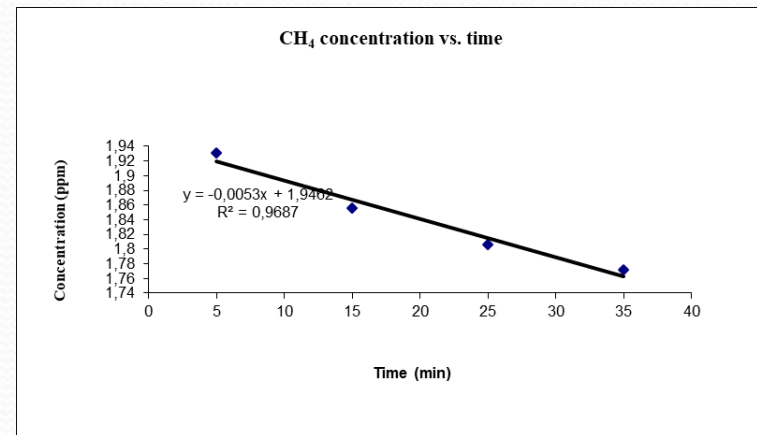
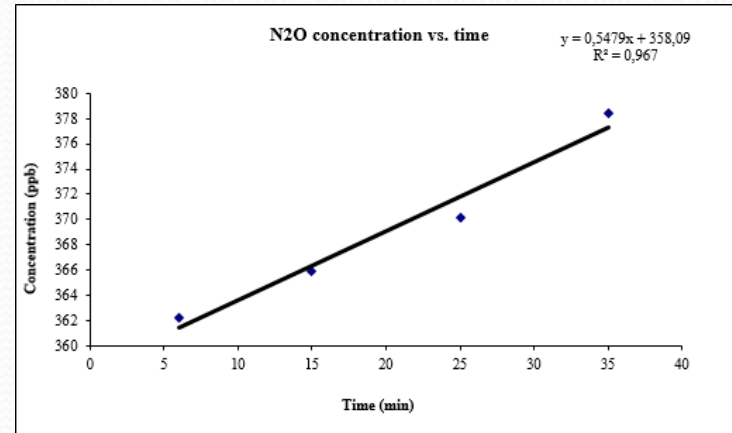
Kuvat: Zheng Yu

CH₄ and N₂O emission calculations (snow free periods)

- Gas samples from chamber headspace (5, 15, 25 and 35 minutes after closing the chamber)
- Concentration analysis with gas chromatograph (UEF)
- Flux calculation (linear regression)

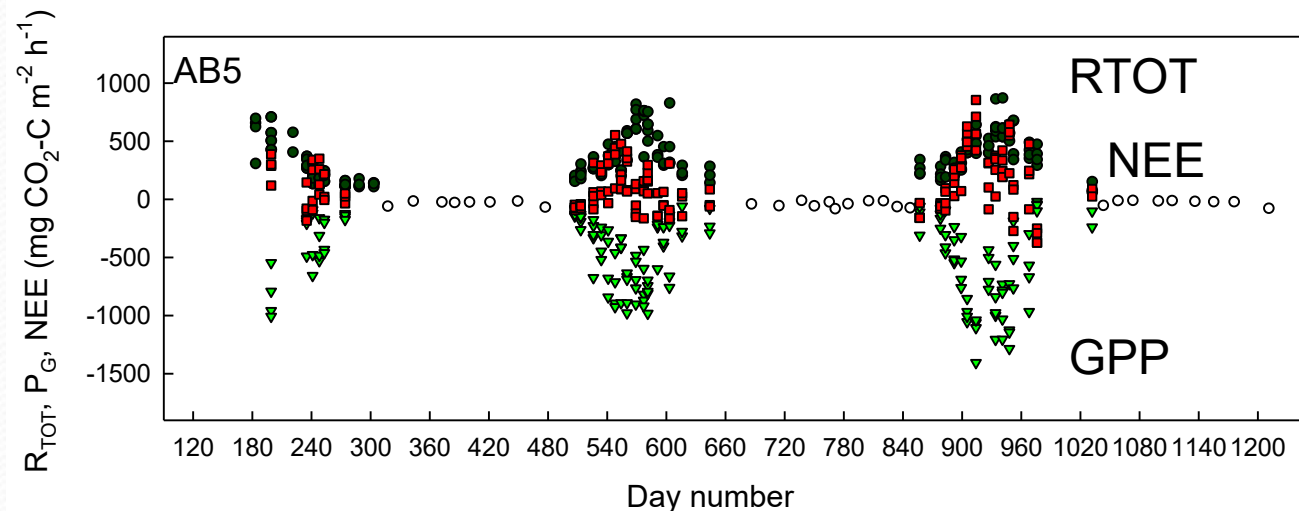
$$F_{gas} = \frac{p * k * V * M}{R * T * A}$$

- Cumulative flux calculation (time weighed average) from weekly measurements
- Seasonal/annual emission calculated as CO₂ eq.
- One possible error diurnal variation (sampling only daytime), however, modelling of diurnal N₂O dynamics very challenging compared to CO₂

Hiilidioksiditase

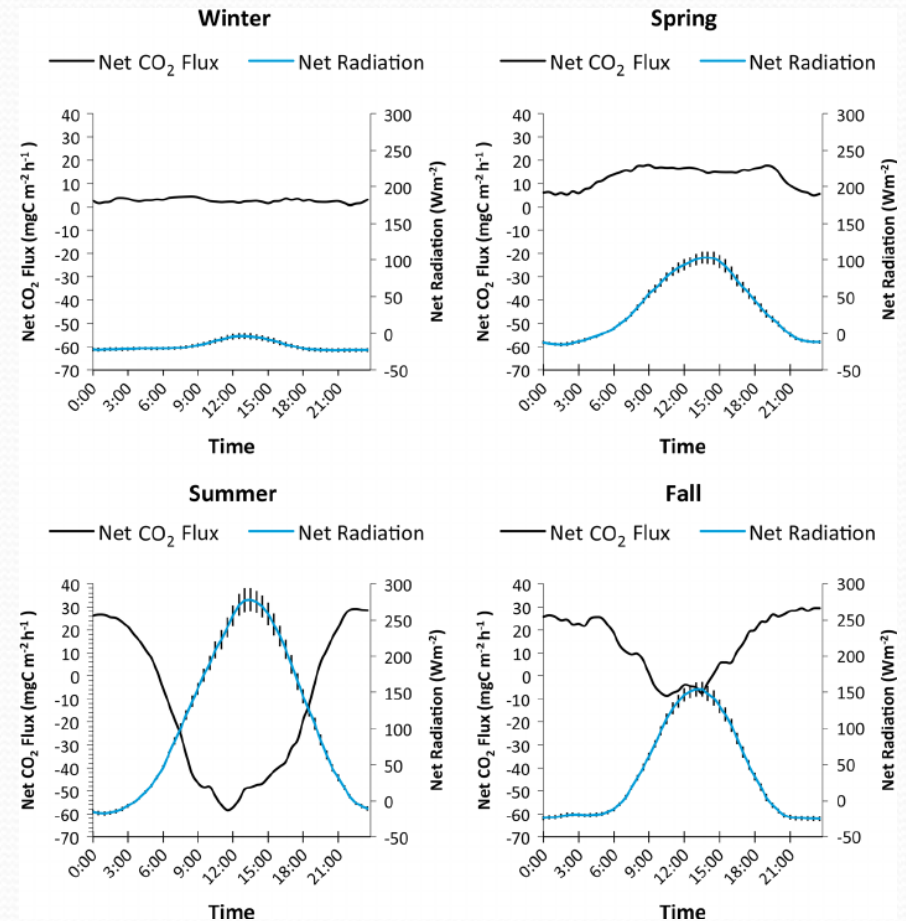
- Netto CO₂ vaihto (NEE) = fotosynteesin sitoma CO₂ (GPP) – respiraatio (R_{TOT})
- Hiilitaseessa voidaan huomioida myös sadossa pois lähtenyt hiili mukana!

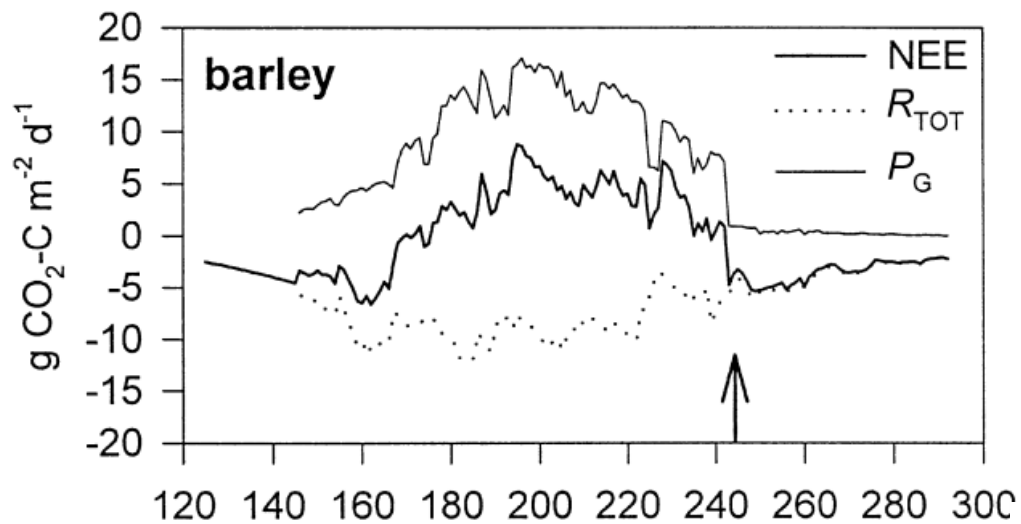
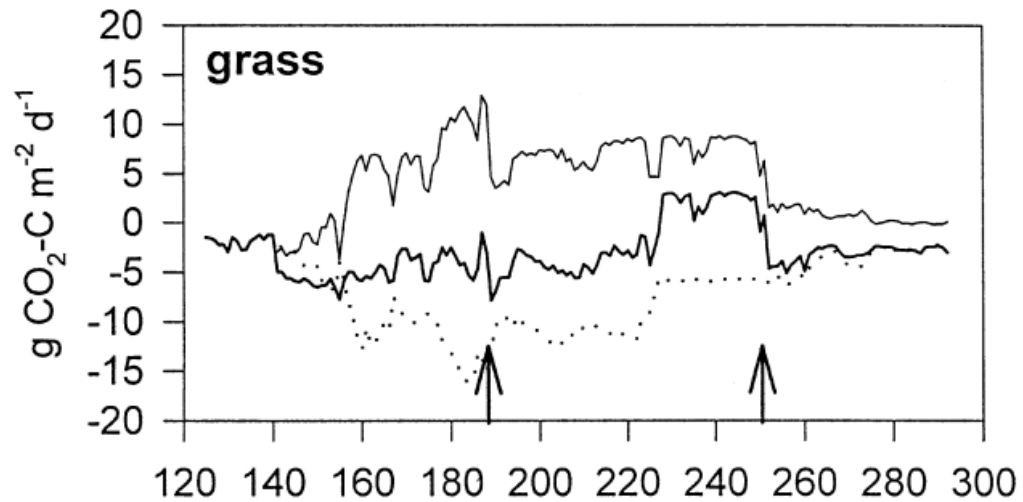
Lähde: Maljanen ym. 2013,
Bor Env Res.

CO₂ dynamics

- During the growing season CO₂ exchange has large diurnal and seasonal variation,
- Photosynthesis in daylight, ecosystem respiration dominates during night
- Using the continuous data of some environmental variables we have to model the daily CO₂ exchange and finally calculate the annual balance.

Oechel et al. 2013 Journal of Geophysical Research: Biogeosciences

Global Change Biology (2001) 7, 679–692

CO₂ exchange in an organic field growing barley or grass in eastern Finland

MARJA MALJANEN,^{*1} PERTTI J. MARTIKAINEN,^{*1} JARI WALDEN[†] and JOUKO SILVOLA[‡]

^{*}Laboratory of Environmental Microbiology, National Public Health Institute, P.O. Box 95, FIN-70701 Kuopio, [†]Air Quality Research, Finnish Meteorological Institute, Sahaajankatu 20 E, FIN-00810 Helsinki, [‡]Department of Biology, University of Joensuu, P.O. Box 111, FIN-80101 Joensuu, Finland

Miten suuria päästöjä suopelloilta voidaan hillitä

- Kasvipeitteettömän ajan minimointi
- Maanmuokkauksen minimointi
- Nurmien suosiminen
- Pohjaveden pinnan nosto
- Kosteikkoviljely (mm. osmankäämi, karpalo, ruokohelpi)
- Ennallistaminen, metsittäminen

Kosteikkoviljelyä Hollanista (osmankäämi)
Kuva: MM

Meneillään oleva tutkimus: Särkisuo, Maaninka (UEF + LUKE)

- Tavoitteena (UEF) selvittää voidaanko pohjaveden tason säätelyllä suopellolla vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin säilyttämällä silti riittävä satotaso (MSc Zheng Yu)
- N₂O ja CH₄ päästöjen paikallinen ja ajallinen vaihtelu (Susanna Laukkoski, gradu valmistui 2022)
- LUKE (jatkuvatoiminen eddymittaus) + UEF (Kammiomittaukset + mesokosmokset)
- Rahoitus: Maj- ja Tor Nesslingin säätiö, ORMINURMI (MMM), Niemi-säätiö, Suoviljelysyhdistys
- Mittaukset alkoivat 2020-2021 talvella ja jatkuvat 2023 kasvukauden loppuun

Kenttämittaukset

Kuva: MM

- Pellolle on asennettu 6 kiinteää mittauspistettä, joista kustakin mitataan viikoittain hiilidioksidi-, metaani- ja dityppioksidi-kaasujen vaihtoa kammiomenetelmin.
- Kolme pisteistä on ”kuivemmalla” ja kolme ”märemmällä” puolella peltoa, joissa valmiiksi eroja pohjaveden tasoissa.

Mesokosmoskoe, pohjaveden tason säätely

Kuva: MM

- Kentällä pohjaveden tason säätö on haasteellista ja siksi sen vaikutuksen tutkiminen hankalaa
- Pohjaveden tasoa voidaan säädellä (20-80 cm) tarkkaan suopellosta kairatuissa mesokosmoksissa
- Saadaan vedenpinnan tason vaikutus CO_2 taseeseen, nurmisatoon, CH_4 ja N_2O -päästöihin sekä ravinteiden ja hiilen huuhtoutumiseen.
- Tulokset valmiina loppuvuodesta 2023

Päästöjen paikallista vaihtelua tutkittiin tarkemmin 28:sta mittauspisteessä vuonna 2021

Kuva: MM

Yhteenveto

- Suopellot ovat siis hiilidioksidin päästäjiä, vaikka kasvillisuus sitoo hiiltä ilmakehästä
- Kun sato viedään pois pelloilta, joten se pitää vähentää myös hiilitaseesta
- Viljelytoimenpiteillä, kasvilajin valinnalla ja pohjaveden tason säädöllä voidaan mahdollisesti vaikuttaa kasvihuonekaasujen päästöihin
- Useita muitakin tutkimuksia käynnissä tällä hetkellä Suomessa, antavat lisätietoa miten suopeltoja pitäisi käyttää ilmastoystävällisesti

Kiitos!

